

ประเทศไทยมีแหล่งมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากยูเนสโกทั้งหมด 8 แห่งในปี 2024 ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 แหล่งทางวัฒนธรรมและ 3 แหล่งทางธรรมชาติ

แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้แก่:

1. เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร
2. นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
3. แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง
4. เมืองโบราณศรีเทพ
5. ภูพระบาท

แหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ได้แก่:

1. อุทยานแห่งชาติทับลาน
2. อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง
3. อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

[3] <https://www.thaipbs.or.th/now/content/357>

[4] <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/238917>

[5] <https://www.thaipbs.or.th/news/content/342438>

[6] <https://www.amarintv.com/spotlight/insight/detail/52311>

[7] <https://www.prachachat.net/d-life/news-1396578>

[8] <https://www.thansettakij.com/news/general-news/576487>

มรดกโลก 8 แห่งในไทย ที่ยูเนสโกรับรอง

องค์การยูเนสโก ประกาศรับรอง "อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท" จ.อุดรธานี เป็นมรดกโลกแห่งที่ 8 ของไทย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2567

มรดกโลก คืออะไร ทำไมต้องมีการรับรอง ?

คำว่า “มรดกโลก” (World Heritage) มีความหมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เป็นเลิศในระดับสากล เมื่อได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งมรดกโลกแล้ว ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใด ถือได้ว่าเป็นมรดกของมนุษยชาติทั้งปวงในโลก

ส่วนทำไมต้องรับรองมรดกโลก เพราะต้องการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการคุ้มครองและอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ให้ดำรงคุณค่าความโดดเด่นเป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตตลอดไป

เป็นไปตาม อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ หรือ "อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก" (The World Heritage Convention) ที่ได้รับการรับรองจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ในการประชุมใหญ่สมัยสามัญครั้งที่ 17 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 และโดยอนุสัญญา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา

สำหรับมรดกโลกมีทั้งหมด 3 ประเภท ดังนี้

1. มรดกโลกทางวัฒนธรรม (Cultural World Heritage)

ประกอบด้วย ผลงานสร้างสรรค์ทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม แหล่งโบราณคดี ที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มานุษยวิทยา เช่น เมมฟิส และเนโครโพลิส - พูมพีระมิด จากกีซาถึงดัชเชอร์ (Memphis and its Necropolis – the Pyramid Fields from Giza to Dahshur) ประเทศอียิปต์

2. มรดกโลกทางธรรมชาติ (Natural World Heritage)

ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพ หรือกลุ่มสภาพทางธรรมชาติ ที่มีคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลในมิติวิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ และความงดงามตามธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติแกรนด์แคนยอน (Grand Canyon National Park) ประเทศสหรัฐอเมริกา ภูมิตันฮินผาอันสวยงามตระการตาเกิดจากการสึกกร่อนของหิน ประกอบกับการยกตัวของเปลือกโลก จนกลายเป็นร่องเหวลึกสลับซับซ้อน ซึ่งต้องใช้เวลานับล้านปี

3. แหล่งมรดกโลกแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ (Mixed Cultural and Natural World Heritage)

พิจารณาจากแหล่งที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ส่วนใด ส่วนหนึ่งของมรดกโลกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ เช่น ภูเขาไท่ซาน (Mount Taishan) ประเทศจีน ภูเขาศักดิ์สิทธิ์อันเป็นภาพสะท้อนคติทางความเชื่อในวัฒนธรรมจีน

ปัจจุบันยูเนสโก ได้รับรองมรดกโลกไทยไปแล้ว 8 แห่ง แบ่งเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม 5 แห่ง และมรดกโลกทางธรรมชาติ 3 แห่ง ดังนี้

5 มรดกโลกทางวัฒนธรรม

1. ปี 2534 เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร จ.สุโขทัย

เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย และกำแพงเพชรเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่ปรากฏหลักฐานร่องรอยของอารยธรรมอันรุ่งเรืองในอดีต สะท้อนให้เห็นภาพของอาณาจักรสุโขทัยเมื่อครั้งเริ่มก่อตั้งบ้านเมืองในฐานะรัฐอิสระ จนกลายเป็นรัฐสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระหว่าง พุทธศตวรรษที่ 18-19 เป็นเวลานานกว่า 200 ปี ด้วยความโดดเด่นนี้ ส่งผลให้เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์และได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยสามัญ ครั้งที่ 15 เมื่อปี 2534 ที่เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย ด้วยคุณค่าและความโดดเด่นตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 1:

เป็นตัวแทนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมที่มีความงดงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่ได้รับการสร้างสรรค์จากอัจฉริยภาพด้านศิลปะอย่างแท้จริง

หลักเกณฑ์ข้อที่ 3:

เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง หรือหลักฐานที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณีหรืออารยธรรมซึ่งยังหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว

โบราณวัตถุและโบราณสถานที่ยังปรากฏอยู่ในเมืองประวัติศาสตร์นี้ แสดงให้เห็นถึงผลงานสร้างสรรค์อันล้ำเลิศของมนุษย์ ความงดงามอลังการของสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมสุโขทัย เป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อศิลปกรรมไทยสกุลช่างในระยะต่อมา ความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ และพระพุทธรูปปางลีลา เป็นสิ่งยืนยันถึงความสำเร็จของศิลปกรรมในยุคแรกนี้ได้เป็นอย่างดี

2. ปี 2534 นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบริวาร จ.พระนครศรีอยุธยา

แหล่งมรดกโลกนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมพื้นที่จำนวน 1,810 ไร่ ในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ยังคงปรากฏร่องรอยแห่งความเจริญรุ่งเรืองของศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ งดงามและทรงคุณค่า สะท้อนให้รำลึกถึงความสง่างามของปราสาท ราชวัง วัดวาอาราม บัณฑิตปราการ และบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวกรุงศรีอยุธยาในอดีต

นครประวัติศาสตร์แห่งนี้เป็นหลักฐานแสดงถึงความชาญฉลาดของชุมชนหนึ่ง นับตั้งแต่การเลือกที่ตั้งชุมชนในบริเวณที่มีแม่น้ำ 3 สายมาบรรจบกัน เพื่อให้เป็นแหล่งอาหารและแหล่งเกษตรกรรมอันอุดมสมบูรณ์ พร้อมกับเป็นปราการธรรมชาติในการป้องกันข้าศึก ศัตรูจากภายนอก

ขณะที่ผลงานด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ประณีตศิลป์ และวรรณกรรม ยังเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดของอารยธรรมแห่งชุมชนหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในระยะเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-24 อีกด้วย

หลักฐานแห่งอารยธรรมของชาวกรุงศรีอยุธยาส่งผลให้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ด้วยหลักเกณฑ์ของคุณค่าความโดดเด่นอันเป็นสากล (Outstanding Universal Value, OUV) ในข้อที่ 3 ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 3:

เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง หรือเป็นหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออารยธรรมซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว

3. ปี 2535 แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง จ.อุดรธานี

แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง เป็นแหล่งอารยธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีความโดดเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นตัวแทนวิวัฒนาการด้านวัฒนธรรมสังคม และเทคโนโลยีที่มีความเจริญรุ่งเรืองสืบทอดยาวนานกว่า 5,000 ปี ในช่วงเวลาระหว่าง 3,600 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึงคริสต์ศักราช 200 แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปีพุทธศักราช 2535 จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญครั้งที่ 16 ที่เมืองซานตาเฟ ประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยคุณค่าและความโดดเด่นตามหลักเกณฑ์มาตรฐานข้อที่ 3 ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 3:

เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หายากยิ่ง หรือเป็นหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออารยธรรมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ หรืออาจสูญหายไปแล้ว

นักโบราณคดี สันนิษฐานว่า วัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียง แบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ

1. ยุคต้น มีอายุระหว่าง 3,600-1,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช (ราว 5,600-3,000 ปีมาแล้ว) ภาชนะดินเผาที่มีลักษณะโดดเด่นที่สุดในยุคนี้ คือ ภาชนะดินเผาสีดำและสีเทาเข้ม มีเชิงหรือ ฐานเตี้ยตกแต่งลวดลายคล้าย
2. ยุคกลาง มีอายุระหว่าง 1,000-300 ปีก่อนคริสต์ศักราช (ราว 3,000-2,300 ปีมาแล้ว) ภาชนะดินเผาที่โดดเด่นที่สุดเป็นภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ก้นกลมและก้นแหลมผิวนอกมีสีชาวนวล ตกแต่งด้วยลายขีดผสมกับลายเขียนสี การฝังศพมักวางศพในลักษณะนอนหงายเหยียดยาวมีเศษภาชนะดินเผาที่ถูกรบกวนฝังด้วย
3. ยุคปลายมีอายุระหว่าง 300 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึงคริสต์ศักราช 200 (ราว 2,300-1,800) ภาชนะดินเผา มีความโดดเด่นสวยงามมากมีทั้งภาชนะเขียนลายสีแดงบนพื้นสีชาวนวล ภาชนะเขียนลายสีแดง (อิฐ) บนพื้นสีแดงและภาชนะสีแดงขัดมัน ส่วนประเพณีการฝังศพมักวางศพนอนหงายเหยียดยาวมีภาชนะดินเผาเต็มใบวางอยู่บนลำตัว

4. ปี 2566 อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จ.เพชรบูรณ์

เมืองโบราณศรีเทพ ตั้งอยู่ที่ ต.ศรีเทพ อ.ศรีเทพ จ.เพชรบูรณ์ เป็นเมืองที่มีคูเมืองกำแพงเมืองล้อมรอบ มีพื้นที่กว่า 2,889 ไร่ มีโบราณสถานเขาค้างใน โบราณสถานปราสาทศรีเทพ และโบราณสถานปราสาทสองพี่น้อง

นอกจากนี้ ยังมีสระน้ำโบราณอีกกว่า 70 แห่ง สะท้อนความรุ่งเรืองของเมืองโบราณศรีเทพ ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายต่อเนื่องจน ถึงวัฒนธรรมเขมรโบราณ (พุทธศตวรรษที่ 8-18) โดยยังเห็นร่องรอยของชุมชนโบราณเมือง แหล่งศาสนสถานรวมถึงยังขุดพบโครงกระดูก และข้าวของเครื่องใช้อีกมากมาย สะท้อนอารยธรรมอินเดีย ขอม และทวารวดี

เมืองโบราณศรีเทพและแหล่งต่อเนื่อง ถูกขึ้นทะเบียนมรดกโลก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ เมืองโบราณศรีเทพ โบราณสถานเขาค้างนอก โบราณสถานถ้ำเขาถมอร์ตัน ภายใต้เกณฑ์คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ด้วยเกณฑ์ความสำคัญของการแลกเปลี่ยนคุณค่าของมนุษย์ในช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง หรือในพื้นที่ในวัฒนธรรมใด ๆ ของโลก ผ่านการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม หรือ ทางเทคโนโลยีอนุสรณ์ศิลป์

5. ปี 2567 อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จ.อุดรธานี

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ตั้งอยู่บนภูเขาชื่อว่าภูพระบาท พื้นที่เมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นเทือกเขาหินทราย อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดอุดรธานี มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยปานกลางประมาณ 320 – 350 เมตร สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง มีพืชพันธุ์ธรรมชาติประเภทไม้เนื้อแข็งขึ้นปกคลุม

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เป็นอุทยานประวัติศาสตร์ที่มีจุดเด่นแตกต่างจากแห่งอื่น ๆ เนื่องจากโบราณสถานส่วนมากที่พบอยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์แห่งนี้ โดยโครงสร้างแล้วเกิดจากกระบวนการทางธรรมชาติ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อธรณีสัณฐานของพื้นที่ ต่อมามนุษย์ในอดีตได้เข้ามาดัดแปลงเพื่อสนองต่อวัฒนธรรมในแต่ละช่วงสมัย

จากการสำรวจทางโบราณคดีที่ผ่านมาได้พบว่าบนภูพระบาทแห่งนี้ ปรากฏร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์กำหนดอายุได้ราว 2,500 – 3,000 ปีมาแล้ว จากการค้นพบภาพเขียนสีอยู่มากกว่า 54 แห่ง บนภูเขาภูนี้ นอกจากนี้ก็ยังพบการดัดแปลงเพิงหินธรรมชาติ ให้กลายเป็นศาสนสถานของผู้คนในวัฒนธรรมทวารวดี วัฒนธรรมเขมร วัฒนธรรมล้านช้างและรัตนโกสินทร์ตามลำดับ ซึ่งร่องรอยหลักฐานทางโบราณคดีเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมของมนุษย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

หนึ่งในไฮไลต์ของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท คือ "หอนางอุสา" ลักษณะเป็นเพิงหินซ้อนกัน 2 ก้อน รูปร่างคล้ายดอกเห็ด ขนาดประมาณ กว้าง 5 เมตร ยาว 7 เมตร สูง 10 เมตร พบร่องรอยภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ อายุประมาณ 2,500-3,000 ปีมาแล้ว

บริเวณด้านบนเพิงหินมีการสกัดเป็นห้อง พบร่องรอยการสลักโคลนประติมากรรมคล้ายรูปบุคคล บริเวณผนังด้านทิศเหนือใกล้ช่องประตูทางเข้าของหอนางอุสา และพบใบเสมาทั้ง 8 ทิศบริเวณรอบหอนางอุสา แสดงถึงการใช้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อประกอบพิธีกรรม ในวัฒนธรรมทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 12-16 และอาจมีการใช้งานพื้นที่ต่อเนื่องมาจนถึงวัฒนธรรมล้านช้าง ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 ด้วยลักษณะอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ จึงทำให้หอนางอุสากลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท ได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลก ภายใต้คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ได้แก่ การรักษาความเป็นของแท้และดั้งเดิมของแหล่งวัฒนธรรมสีมาหิน สมัยทวารวดี และเป็นการสืบทอดของวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมากกว่า 400 ปี โดยเชื่อมโยงเข้ากับประเพณีของวัดฝายอรัญวาสี

อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เคยถูกเสนอเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อปี 2547 ต่อมาถูกถอนรายชื่อ กระทั่งปี 2559 ได้เสนอเพื่อให้มีการพิจารณาการขึ้นทะเบียนอีกครั้ง และในที่สุด ปี 2567 ยูเนสโกประกาศขึ้นทะเบียน อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท เป็นมรดกโลกลำดับที่ 8 และแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมแห่งที่ 5 ของประเทศไทย

3 มรดกโลกทางธรรมชาติ

1. ปี 2534 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง (ครอบคลุมพื้นที่ จ.อุทัยธานี กาญจนบุรี และ ตาก)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งเป็นแหล่งมรดกทางธรรมชาติแห่งแรกของประเทศไทยที่ได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติ ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อปี 2534 เป็นหนึ่งในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญของ Indomalayan Realm ด้วยคุณสมบัติโดดเด่น ตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 7:

เป็นตัวอย่งที่เด่นชัดของกระบวนการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางธรณีวิทยา และวิวัฒนาการทางชีววิทยาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของมนุษย์

หลักเกณฑ์ข้อที่ 9:

เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีความพิเศษเป็นเลิศ รวมทั้งมีความงดงามตามธรรมชาติที่หาได้ยากยิ่ง

หลักเกณฑ์ข้อที่ 10:

เป็นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์หายากของโลกที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกและเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทาง ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดชายแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ราว 350 กิโลเมตร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรอยู่ทางด้านทิศตะวันตก ในเขตพื้นที่ จ.กาญจนบุรี และตาก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งอยู่ทางทิศตะวันออกในเขตพื้นที่ของ จ.อุทัยธานี เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้งสองแห่งนี้เป็นป่าต้นน้ำของลำน้ำสำคัญทางธรรมชาติที่สำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่ตอนบน (แม่น้ำแม่กลอง และลำห้วยขาแข้ง)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง ได้รับการยกย่องให้เป็นผืนป่าอันยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย ประกอบด้วยผืนป่าอนุรักษ์ 3 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันออก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง มีพื้นที่รวมประมาณ 6,222 ตารางกิโลเมตร หรือ 388,750 ไร่

นับเป็นผืนป่าอนุรักษ์ขนาดใหญ่ของประเทศที่เป็นตัวแทนแสดงลักษณะทางชีววิทยาที่สำคัญของผืนป่าในแผ่นดินใหญ่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภูมิศาสตร์ถึง 4 เขต คือ อินโด-หิมาลายัน ซุนดา อินโด-เบอร์มิส และอินโดจีน รวมทั้งเป็นถิ่นอาศัยของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่อุดมสมบูรณ์ทั้ง 4 เขต อีกทั้งที่ราบฝั่งตะวันออกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นบริเวณที่โดดเด่นที่สุด เป็นตัวแทนระบบนิเวศป่าเขตร้อนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของโลก

ทั้งนี้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งเป็นผืนป่าที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช 2503 (ปรับปรุงแก้ไขปีพุทธศักราช 2535) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อการคุ้มครองสัตว์ป่าที่นับวันจะลดจำนวนลงไปเรื่อยๆ กฎหมายฉบับนี้จึงมีความเข้มงวดมากกว่ากฎหมายป่าไม้ฉบับอื่นๆ โดยหน่วยงานที่มี

หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการโดยตรง คือ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

2. ปี 2548 กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (ครอบคลุมพื้นที่ จ.สระบุรี นครนายก นครราชสีมา ปราจีนบุรี สระแก้ว และบุรีรัมย์)

พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ ประกอบด้วยพื้นที่คุ้มครอง หรือพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน อุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ มีเนื้อที่รวมกันทั้งสิ้น 3,854,083.53 ไร่ หรือ 6,152.13 ตารางกิโลเมตร

ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสระบุรี นครนายก นครราชสีมา ปราจีนบุรี สระแก้ว และบุรีรัมย์ โดยดำเนินตระวันออกมีอาณาเขตติดต่อกับผืนป่าบันทายฉมอร์ (Banteay Chmor) ซึ่งเป็นพื้นที่คุ้มครองภูมิทัศน์ (Protected Landscape) ของราชอาณาจักรกัมพูชา

รัฐบาลไทยในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต จึงได้ประกาศจัดตั้งพื้นที่ป่าเขาใหญ่และพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณดงพญาเย็นของเทือกเขาพนมดงรักให้เป็นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งนับเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของไทย เมื่อปี 2505 และเมื่อกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีประสบการณ์และความพร้อมในด้านต่างๆ สูงขึ้น รัฐบาลชุดต่อๆ มาได้ประกาศให้ป่าทับลาน ป่าปางสีดา และป่าตาพระยา เป็นอุทยานแห่งชาติในปีพุทธศักราช 2524 2525 และ 2539 ตามลำดับ รวมทั้งประกาศ ป่าดงใหญ่ ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับป่าทับลาน ป่าปางสีดา และป่าตาพระยา ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในปีพุทธศักราช 2539

การประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติทั้ง 4 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง ทำให้ผืนป่าบริเวณนี้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นระบบนิเวศขนาดใหญ่ จนได้รับการขนานนามว่า “พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” ซึ่งเชื่อว่าเอื้อต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งยังเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก หากมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและถูกหลักการ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ปางสีดา-ทับลาน-ตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกภายใต้ชื่อ “พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” จากการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกสมัยสามัญ ครั้งที่ 29 เมื่อปี 2548 ที่เมืองเดอร์บัน สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ โดยมีคุณสมบัติโดดเด่นตามเกณฑ์มาตรฐานในข้อ 10 ดังนี้

หลักเกณฑ์ข้อที่ 10:

เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดสัตว์และพันธุ์พืชที่หายากหรือที่ตกอยู่ในสภาวะอันตราย แต่ยังคงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ รวมถึงระบบนิเวศอันเป็นแหล่งรวมความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ที่ทั่วโลกให้ความสนใจ

3. ปี 2564 กลุ่มป่าแก่งกระจาน (ครอบคลุมพื้นที่ จ.ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์)

กลุ่มป่าแก่งกระจาน ครอบคลุมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติกุยบุรี อุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี รวมพื้นที่ 2,938,909.84 ไร่

กลุ่มป่าแก่งกระจาน ประกอบด้วยถิ่นที่อาศัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการอนุรักษ์ในถิ่นของความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงพบชนิดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่มีคุณค่ายิ่งด้านการอนุรักษ์และวิทยาศาสตร์ สัตว์ที่หายาก เช่น จระเข้ น้ำจืดสายพันธุ์ไทย สมเสร็จ เสือโคร่ง ช้าง กระทั่งรวมทั้งพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกมากกว่า 490 ชนิด ป่าผืนนี้ยังเป็นแหล่งต้นน้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำเขาสามร้อยยอด และพื้นที่เกษตรกรรมใน จ.ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มป่าแก่งกระจาน ก็มีคุณสมบัติโดดเด่นตามเกณฑ์มาตรฐานในข้อ 10 เช่นกัน

เว็บไซต์ของยูเนสโกระบุว่า ขณะนี้**ไทยมีสถานที่ที่ขึ้นอยู่ในรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) จำนวน 6 แห่ง** ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาเป็นมรดกโลก ประกอบด้วย

- กลุ่มโบราณสถานปราสาทพนมรุ้ง - ปราสาทเมืองต่ำ จ.บุรีรัมย์
- อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จ.อุดรธานี
- พระธาตุพนม กลุ่มสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง จ.นครพนม
- อนุสรณ์สถานและพื้นที่ทางวัฒนธรรมในเชียงใหม่ เมืองหลวงแห่งล้านนา จ.เชียงใหม่
- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดพระบรมธาตุ) จ.นครศรีธรรมราช
- พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน

ทั้งนี้ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เตรียมเสนอ**มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้**ของมนุษยชาติ เสนอต่อยูเนสโก เพื่อขึ้นบัญชี**มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม**ของมนุษยชาติในปี 2562 ได้แก่ **นวดแผนไทย** รวมทั้งยังมีการศึกษาแนวทางการเสนอ**มรดกวัฒนธรรมภูมิปัญญา**ที่มีความคล้ายคลึงกันกับประเทศต่างๆ เพื่อเสนอเพิ่มเติมด้วย

ไทยได้ประโยชน์อะไรจากการขึ้นทะเบียนมรดกโลก ?

จากการศึกษาในรายงานวิจัยเรื่อง “The Costs and Benefits of World Heritage Site Status in the UK19 เสนอว่า การขึ้นทะเบียนแหล่งมรดกเป็นแหล่งมรดกโลกนั้น มีประโยชน์ในหลายมิติ ได้แก่ การสร้างพันธมิตรในการดำเนินงาน (Partnership) การเพิ่มจำนวนของทุนสมทบ (Additional Funding) การอนุรักษ์ (Conservation) การฟื้นฟูพื้นที่หรือเมืองอันเป็นที่ตั้งของแหล่ง (Regeneration) การท่องเที่ยว (Tourism) การสร้างความภาคภูมิใจของพลเมือง (Civic Pride) การสร้างประโยชน์ด้านต้นทุนทางสังคม (Social Capital)

อย่างประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ (Conservation) การได้รับรองเป็นมรดกโลก ทำให้เกิดการบริหารจัดการ ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐ มีการบังคับใช้กฎหมาย ภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุน ภาคการศึกษาสร้างความตระหนักรู้และคุณค่า นำไปสู่บรรยากาศของการอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกอย่างสมดุลและยั่งยืน

ทั้งนี้ มีกรณีศึกษาแหล่งมรดกโลกจำนวนมากในต่างประเทศ ซึ่งภาคเอกชนได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่สนับสนุนทุน ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลก รวมไปถึงสนับสนุนการสร้างและพัฒนาขีดความสามารถ (Capacity Building) ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่ง มรดกโลกให้ได้รับการพัฒนาความรู้ที่ทันสมัย ตลอดจนมีอุปกรณ์เครื่องมือทันสมัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

ที่สำคัญคือ ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism) การได้รับรองมรดกโลก สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือน ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่แหล่งมรดกโลกและพื้นที่โดยรอบ มีตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนาในโครงการท่องเที่ยว เพื่อลดผ่อนความยากไร้ (Pro Poor Tourism) เช่น โครงการใน กัมพูชา ลาว และเวียดนาม เป็นต้น การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งมรดกโลก ยังได้ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ ข้างเคียง ซึ่งเป็น การกระจายรายได้ที่อีกด้วย แต่ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความยั่งยืน ที่จะไม่ทำให้คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล ความเป็นของแท้ดั้งเดิม และความครบถ้วนสมบูรณ์อันเป็นคุณสมบัติหลัก ของแหล่งมรดกโลกต้องเสื่อมลงด้วย

“แหล่งมรดกโลกยังนำพาไปสู่การสร้างภาคภูมิใจของพลเมือง ไม่เพียงแต่พลเมืองของรัฐภาคีสมาชิกเท่านั้น หากยังรวมถึงพลเมืองที่พึงประสงค์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวถือเป็น “ทุนทางสังคม” อันเป็นต้นทุนสำคัญของการศึกษา และการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาสังคมสู่สังคมอุดมปัญญา ที่ใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนสำคัญ ในการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป ตลอดจนสันติภาพของมนุษยชาติอันเป็นอุดมคติของ “แหล่งมรดกโลก” ทั้งทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ

ที่มา : ยูเนสโก

"ประเพณีสงกรานต์" เป็นขนบธรรมเนียมอันสวยงามของไทย ได้รับพิจารณาให้เป็น **มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม** สะท้อนว่าทั่วโลกให้ความสำคัญกับประเทศไทย ให้การยอมรับ โดยเห็นถึงคุณค่าและเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของวัฒนธรรมไทย พร้อมเชื่อมั่นว่าทุกประเพณี วัฒนธรรมของไทยทรงคุณค่า สามารถต่อยอดความสำเร็จผ่านการสืบสาน พัฒนา สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ในอนาคต "สงกรานต์" ได้รับการยอมรับว่าเป็นเทศกาลที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์และควรรักษาแก่การเผยแพร่ให้ประชาคมโลกได้รับรู้ "สงกรานต์ในประเทศไทย" หรือ "Songkran in Thailand, Traditional Thai New Year Festival" ได้รับการเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกด้านวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ซึ่งจะมีการประกาศผลในการประชุมขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก วันที่ 6 ธ.ค. 2566 นี้ ที่เมืองคาเซเน สาธารณรัฐบอตสวานา ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก โดย **"สงกรานต์"** เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโกลำดับที่สี่ ของไทย

การขึ้นทะเบียนครั้งนี้เป็นความภาคภูมิใจของไทยและถือเป็นการสร้างความตระหนักรู้ในระดับสากลต่อคุณค่าและความสำคัญของ “สงกรานต์” ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นการแสดงออกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในภูมิภาคและในประเทศไทยด้วย รวมทั้งจะช่วยส่งเสริมบทบาทอันแข็งขันของชุมชนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าถึง พัฒนา และสงวนรักษาประเพณีและศิลปะดังกล่าวไว้ให้แก่ชนรุ่นหลังต่อไป

อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้รับการรับรองในที่ประชุมสมัยสามัญ (General Conference) ของยูเนสโก เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙ โดยอนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อสงวนรักษาแนวปฏิบัติการแสดงออกถึงความรู้และทักษะที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage - ICH) ของชุมชนหรือกลุ่มคน โดยต้องการสร้างความเคารพ และความตระหนักถึงความสำคัญของ ICH ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงสากล และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการสงวนรักษา โดย ICH สามารถอยู่ในรูปแบบการแสดงออกทางวาจาและภาษา การแสดงศิลปะ แนวปฏิบัติทางสังคมพิธีทางศาสนา เทศกาลเฉลิมฉลอง และ/หรืองานฝีมือ

ปัจจุบัน ไทยได้ขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในบัญชี RL แล้ว ๔ รายการ ได้แก่

1. โขน (ขึ้นทะเบียนเมื่อปี ๒๕๖๑)
2. นวดไทย (ขึ้นทะเบียนเมื่อปี ๒๕๖๒)
3. โนรา (ขึ้นทะเบียนในปี ๒๕๖๔)
4. สงกรานต์ (ขึ้นทะเบียนในปี ๒๕๖๖)

ย้อนรอย 3 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทย

ประเทศไทยเคยได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (Intangible Cultural Heritage - ICH) ในหมวดหมู่วัฒนธรรมที่จับต้องได้จากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) มาแล้ว 3 รายการ ได้แก่

ปี 2561 ขึ้นทะเบียน ‘โขน’ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมวลมนุษยชาติรายการแรกของประเทศไทย ขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2561 โดยใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า “Khon, masked dance drama in Thailand” ทั้งนี้ การพิจารณาขึ้นบัญชีโขนไทยในครั้งนั้น มีหลักเกณฑ์ 5 ข้อ เช่น เรื่องที่นำเสนอขึ้นบัญชีจะต้องได้รับการส่งเสริม ให้มีความสำคัญ กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับโลก อีกทั้งต้องเป็นเรื่องที่เกิดจากชุมชน กลุ่ม หรือมีบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมอย่างกว้างขวาง โขนในประเทศไทยนิยมแสดง เรื่อง ‘รามเกียรติ์’ ซึ่งมีที่มาจากมหากาพย์รามายณะของอินเดีย ‘โขนไทย’ เป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงที่แตกต่างจากประเทศอื่นในรายละเอียดของการแสดง โดยมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้แสดงในงานมหรสพหลวงและพิธีต่าง ๆ สำหรับสร้างความบันเทิง และเป็นสื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สอดแทรกคติธรรมต่าง ๆ ผู้ชมผ่านตัวละครที่เป็นสัญลักษณ์ของความดี ความชั่ว ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ฯลฯ

ปี 2562 ขึ้นทะเบียน 'นวดไทย' เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2562 นวดไทย (Nuad Thai) ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ (Intangible Cultural Heritage) จากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ณ กรุงโบโกตา สาธารณรัฐโคลอมเบีย

นวดไทย ถือเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทยที่มีการสืบสานมาแต่โบราณกาล มีบันทึกจารึกกล่าวถึงตั้งแต่ยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) และในเชิงโครงสร้างก็มีการจัดตั้งกรมหมอนวด จวบจนสมัยปัจจุบันได้มีการแตกหน่อต่อยอดองค์ความรู้แห่งศาสตร์แขนงนี้อย่างหลากหลาย พัฒนาเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย ตั้งแต่การนวดพื้นบ้านในชุมชน การนวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการนวดเพื่อการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ

ปี 2564 ขึ้นทะเบียน 'โนรา' เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2564 “โนรา” (มโนรา มโนห์รา มโนราห์ – มีการเขียนกันหลายแบบ) เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน เป็นการแสดงที่มีแบบแผนในการรำและขับร้องที่งดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โนรามือองค์ประกอบสำคัญคือ เครื่องแต่งกายอันสวยงาม และเครื่องดนตรี โดยผู้รำโนราจะสวมเครื่องแต่งกายที่ทำด้วยลูกปัดหลากสี สวมปีกหางคล้ายนกเทริดทรงสูง ต่อเล็บยาวที่ทำด้วยโลหะ ขณะที่ผู้เล่นโนรานั้นจะต้องมีความสามารถในศาสตร์และศิลป์แห่งโนรา ทั้งการรำ ร้อง เล่น การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง แววตา และมีปฏิภาณไหวพริบในการแสดง การดนตรีที่ส่วนใหญ่จะเป็นมุขตลกเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชม ซึ่งจำเป็นต้องฝึกฝนกันตั้งแต่ยังเล็ก อีกทั้ง ท่ารำตัวอ่อน หรือโนราตัวอ่อน ถือเป็นอีกหนึ่งเสน่ห์อันน่าทึ่งของโนรา

นอกจากโนราจะมีในภาคของศิลปะการแสดงเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจแล้ว ก็ยังมีในภาคของพิธีกรรมคือ โนราโรงครู หรือโนราลงครู ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในวงการโนรา อีกทั้ง ยังมีมิติทับซ้อนทางด้านวิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ และความศรัทธา ของชาวใต้ที่แสดงให้เห็นถึงวิถีที่ผูกพันกับโนราอย่างแนบแน่น

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทยทั้ง 3 รายการข้างต้น ได้ขึ้นทะเบียนอยู่ในหมวดหมู่วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติ การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรม ซึ่งชุมชน กลุ่มชน ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน

7มรดกโลกของไทย

ปัจจุบันประเทศไทย มีมรดกโลกอยู่ 7 แห่ง
แบ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม 4 แห่ง มรดกทางธรรมชาติ 3 แห่ง

มรดกโลกทางวัฒนธรรม

ขึ้นทะเบียนปี

มรดกโลกทางธรรมชาติ



เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย
และเมืองบริวาร

จังหวัด : สุโขทัย, กำแพงเพชร

2534



เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ทุ่งใหญ่ - ห้วยขาแข้ง

จังหวัด : อุทัยธานี, กาญจนบุรี
ตาก



นครประวัติศาสตร์พระนคร
ศรีอยุธยาและเมืองบริวาร

จังหวัด : พระนครศรีอยุธยา

2535



แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง

จังหวัด : อุตรดิตถ์

2548



ผืนป่าดงพญาเย็น
เขาใหญ่

จังหวัด : สระบุรี นครนายก
นครราชสีมา ปราจีนบุรี
สระแก้ว และ บุรีรัมย์

2564



เมืองโบราณศรีเทพ

จังหวัด : เพชรบูรณ์

2566



กลุ่มป่าแก่งกระจาน

จังหวัด : ราชบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์

ต้องรู้!

ปัจจุบัน UNESCO ขึ้นทะเบียนมรดกทั้งหมด 1,121 แห่ง ใน 167 ประเทศทั่วโลก
อิตาลีและจีนเป็นประเทศที่มีจำนวนแหล่งมรดกโลกมากที่สุด คือ 55 แห่ง
ส่วนประเทศไทยกำลังรวบรวมข้อมูล แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม
เพื่อเสนอเข้าสู่ 'บัญชีรายชื่อเบื้องต้น' เป็นมรดกโลกแห่งใหม่อีก 7 แห่ง



ที่มา : SPOTLIGHT รวบรวม อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, กรมศิลปากร

SPOTLIGHT